

KOMMUNEN
PORTOBUFFOLÈ
(PROVINSEN TREVISO)

HÖJD ÖVER HAVET
8 m

FOLKMÄNGD
750 invånare
(500 innanför murarna).

SKYDDSHELGON
San Marco, den 25 april.

TURISTINFORMATION
Turistbyrå,
Piazza Vittorio Emanuele II,
tel. + 39 0422 850020/850075.

VÄGBESKRIVNING
Med bil
Från Mestre-Venedig A27
i riktning mot Belluno, utfart
Treviso Sud. Fortsätt sedan
längs SS Postumia mot Oderzo.
Här tar man SP50 i riktning
mot Pordenone.
Med tåg
stationerna Oderzo, Pordenone
eller Sacile. Sedan buss.

AVSTÅND I KM
Treviso 30, Pordenone 15,
Oderzo 8.

INTERNET
www.comune.portobuffole.tv.it
anaport@tin.it

Gaias boning

Platsens själ

Ortnamnet

Romarna kallade staden "Septimum de Liquentia" för att den låg sju mil från Oderzo (Opitergium) i en krök vid floden Livenza. Den fortsatte att heta Settimo under en lång tid, ända till omkring år 1000 då namnet Portus Buvoledi eller Bufoledi började dyka upp. Namnet härstammar inte, som många tror, från "buffel" utan snarare från det medeltida latinets "bova" som betyder kanal. Enligt vissa kommer namnet från "bufaline", dvs. de båtar som fraktade handelsvaror på floden.

Vapenskölden

För att belöna den trofasthet som invånarna i Portobuffolè visat, ges byn under 1400-talet vapenskölden och titeln "stad". Emblemet är en sköld med ett vitt kors på en ljusblå bakgrund med fyra förgyllda liljor och längst upp en järngrå hjälm försedd med strutsfjädrar.

Historia

Första århundradet e. Kr

rapporterar den latinske författaren Titus Livius om "portus Liquentiae", den anspråkslösa bosättning av fiskare och jordbrukare vid floden Livenza som romarna känner till som "Septimum de Liquentia".

905: ett dokument som talar om en "castrum in portum" (fästning nära hamnen) får oss att anta att det redan fanns ett försvarssystem.

997: det första historiska dokument

som bekräftar att det finns ett slott (castro et portu in loco Septimo) är ett hyreskontrakt i vilket greven och biskopen av Ceneda beviljar dogen av Venedig rätt att nyttja hamnen Settimo.

1166: Portobuffolè hamnar under Trevisos herravälde, men återgår till biskopen av Ceneda år 1242.

1300 ca: Gaia da Camino, som gjorts odödlig av Dante i Skärseldens femtonde sång, slår sig ner i Portobuffolè tillsammans med sin far Gherardo, länsherre i Treviso. Gaia är hustru till Tolberto da Camino, redan greve av Ceneda, som blir länsherre i Portobuffolè år **1307**. Då Gaia dör **1311** flyr Tolbertos andra fru, som känner sig hotad av några i familjen Camino, till Venedig och ber dogen Dandolo om skydd. Hon återvänder inte till slottet förrän år **1336** och **1339** överläts Portobuffolè till republiken Venedig.

1499: turkarna ödelägger området.

1524: pesten skördar många offer.

1628: i jurisdiktionen Portobuffolè dör 244 personer av svält.

1631: pesten slår till i området ännu en gång.

1797: efter upplösningen av republiken Venedig hamnar även Portobuffolè under fransk herravälde och dess jurisdiktion utvidgas till angränsande orter. Förfället börjar år **1815** i och med Venetiens övergång till Österrike.

1866: den 15 juli anländer de första trupperna med italienska soldater till den lilla staden.

1918: Porta Trevisana förstörs av de österrikisk-ungerska trupperna under återtaget.

1965–66: två översvämningar sätter landskapet under vatten som förstör alla hus och lämnar ett hav av lera och spillror efter sig.

Särprägel

Man förväntar sig inte att finna denna juvel inbäddad i Trevisos landsbygd, där Veneto vider sig runt Friuli. Alto Livenza är ett område där det fortfarande är trevligt att bo, fullt av ny verksamhet men man ger också akt på sitt ursprung. Portobuffolè är ett bra exempel på detta: en by med tydliga venetianska spår som behållit charmen av en förläning som älskar konst, poesi och sin flods ombytthet. I dag när floden inte längre flyter under broarna är det tyst: "Livenza är övergiven [av vattnet], en förödmjukande tystnad – skriver Bruno Florian – men för inte så länge sedan fanns en brusande livlighet i Portobuffolè". Man har förlorat båtkarlarnas glada röster, de tystlåtna fiskarna, de adliga venetianarnas glada brigader, tjuvfiskarna och transportörerna. En bit av det förgångna finns kvar i Prà dei Gai, då skogen svämmas över av Livenzas vatten och blir till en grå sjö över vilken fiskmåsar cirklar.

Människors minnen

"Han hade aldrig tidigare rest, bara en gång när han cyklat vilse och i gryningen kommit till en by som hette Porto Buffolè. När han hörde byborna uttala namnet, blev han förskräckt och flydde sin väg, eftersom han trodde att han var vid havet. Efter ett litet tag stannade han på en bågformad bro utan vatten under, och såg sig omkring: där fanns varken hamn eller hav, utan vidsträckt ängar med flera olika sorters gräs som slagits med lie och som ännu skulle slås, upplyst från horisonten av ett grågrönt åskvädersljus. Kanske tog ängarna verkligen slut i havet, men långt borta i ett bälte av regn, hängde ett lutande, spetsigt klocktorn. Var fanns hamnen och havet? Den frågan blev aldrig besvarad, men ofta då han satt ute på fälten och rökte tänkte han på Porto Buffolè". (G. Parise-Sillabario-Einaudi).

Kända personer

Tolberto da Camino och hans fru Gaia var två mycket kända personer i medeltidens Portobuffolè. Efter giftermålet med kusinen Gaia (1293), dotter till "den gode Gherardo" – länsherren i Treviso som Dante nämner i Skärseldens femtonde sång – kallades Tolberto av sin svåger till Treviso för att styra jurisdiktionen. År 1307 blev han länsherre i Portobuffolè och levde i det lilla kungliga palatset omgivet av konstnärer, författare och riddare. En historiker skrev att Gaia del Camino "förde med sig en gnista av liv och en stråle av sol till Portobuffolè, som snabbt fördunklades". Åsikterna om Gaia, som också omnämnts av Dante, gick isär. Enligt vissa var hon vacker och väluppfostrad, enligt andra var

hon fräck och bortskämd. Men helt visst förde hon med sig artighet, galanteri, konst och kultur: hon var faktiskt både diktarinna och lärd, en av de första kvinnor som förfinaade den provensalska poesin.

Kuriosa

År 1881 byggdes det gamla tornet om till ett klocktorn. De tre stora klockorna togs ned av österrikisk-ungerska soldater under kriget 1915–18 och förvandlades till kanoner. De nuvarande klockorna göts år 1920 med det brons som tagits från den besegrade fienden. Varje klocka bär en inskription som lyder: "Fiendens ilka förstörde mig, men jag har återfötts ur fiendens brons för att med en klingande röst sjunga för Gud och för Italien."

Det allestädes närvarande Markuslejonet och freskerna i Casa Gaia

Besökaren kommer in till Portobuffolè via den bro som tidigare ledde till ingången Porta Trevisana, vilken förstördes år 1918. Man kommer direkt till det lilla stensatta torget Piazza Beccaro som är omgivet av vackra byggnader. Cà Solers eleganta fasad var en gång i tiden vänd mot en kanal som nu är nedgrävd. På en annan byggnad finns rester av freskomålningar som tillskrivs konstnären Pordenone. Från torget kommer man snabbt till Casa Gaia som är en magnifik bostad från 1300-talet. Här levde den ryktbara och omtvistade Gaia da Camio ända till sin död år 1311.

Portobuffolè

Gaias boning

Det var hon som såg till att förvandla det gamla tornhuset till ett litet palats. Fasaden har förfäntats med dubbla spetsbågsfönster utsmyckade med smala eleganta små kolonner med kapitäl i form av lotusblommor.

Freskerna på den första våningen berättar om en hovmannamässig atmosfär som mellan krigen skänkte lite rofylldhet över den lilla innergården med utsikt över den fridsamma Livenza. Det är som om trubadurernas och de kringvandrandes sånger, som Gaia uppskattade eftersom hon ägnade sig åt provensalsk poesi, genljuder i dessa målade rum.

Kulturpersonligheter från denna tid blickar ut från väggarna i Casa Gaia: en liten prins ledsagd av en betjänt, böjd av tygden från en stor bok samt sex unga krigare i rustning och vackert broderade klädesplagg. Man kan också se ett slott, kanske är det Portobuffolès eget, och vissa hävdar att de två svagt skisserade personerna föreställer herrskapet själva, Tolberto och Gaia. Freskerna på andra våningen skildrar städer försedda med befästningsverk, vindbryggor, torn, palats och pager som står och samtalar med varandra: tillräckligt för att sätta fart på våra fantasier kring medeltiden. Torre Comunale från 900-talet är det sista som finns kvar av slottets sju torn. Det är 28 m högt och byggt av tegel. Klockan hade ett håll där de dömda firades ned till fängelset som låg nedanför. Huset vid tornets fot var en gång Palazzo del Governo (stadsmaktens byggnad) och mellan de två ovala

fönstren kan man fortfarande läsa skriften: "förverkligat genom donationen den 9 mars 1187". Ovanför porten till Monte di Pietà (pantbanken), grundad på 1500-talet av venetianerna, finns ett sällsynt exempel på "leon in moeca", en lejonbild som på grund av sitt skräckinjagande utseende användes som symbol i krig. Il Leone di San Marco (Markuslejonet, Venedigs symbol) dominerar också vid Piazza Maggiore: här låg de offentliga ämbetena och de högt uppsatta

familjernas bostäder. Casa Comunale, stadshuset, har en vid loggia och eleganta fönster med ovala valvbågar. Den stora salen, "Fontego", användes som magasin för spannmål och salt som delades ut i olika delar av Venetien. På fasaden finns inskriptioner och

vapensköldar från 1500-talets olika auktoriteter. Innan den blev en kristen kyrka var katedralen en judisk synagoga. Den invigdes år 1559 och har restaurerats ett flertal gånger, utvändigt och invändigt. Kyrkan rymmer ett krucifix i trä av den tyska skolan från 1400-talet, ett värdefullt altare i trä av valnötsrot (ett verk av en lokal konstnär från 1983), samt en praktfull orgel från huset "Callido di Venezia" med 472 orgelpipor av zink och tenn, inköpt år 1780 till en kostnad av mer än 4000 venetianska guldmynnt. Vid restaureringen av synagogan bredvid domkyrkan, påträffades en sten försedd med en menora (sjuarmad ljusstake) och några bokstäver från det judiska alfabetet. Från torget kommer man till "Toresin" och till Porta Friuli där ett Markuslejon tronar ovanför den yttre valvbågen och lovprisar "medborgarens och människans rättigheter och skyldigheter", ett tydligt spår efter tiden kring den franska revolutionen. Bron Ponte Friuli, som byggdes i sten år 1780 och ersatte vindbryggan av trä, består av två stora brovalv som flankeras av sex eleganta balkonger. Under bron flöt tidigare floden Livenza.

Bland de sevärigheter som ligger utanför byn kan nämnas kyrkan San Rocco med träskulpturen "Madonna della Seggiola" från 1524; Palazzo Giustinian, som byggdes år 1695 av den venetianska adelsfamiljen Cellini och senare övertogs av familjen Giustinian; Oratorio di Santa Teresa, uppförd av Cellini och rik på stucker och fresker, samt kyrkan Chiesa dei Servi från 1505.

VENETO

Portobuffolè

Nöjen och smaker

LOKALA PRODUKTER

Röda viner från Alto Livenza, honung och pumpa.

LOKALA RÄTTER

"Gnocchetti al sugo d'anatra" (potatiskuddar med anksås), kalvrjure, risotto med duva, "baccalà" (kabeljo), komage, och rustika soppan "zuppa matta"

UTFLYKTSMÅL

Prà dei Gai är floden Livenzas naturliga vattensänka och vid högvatten, när den inte svämmas över, är den en stor grön oas. När Livenzas vatten sakta dras tillbaka till flodbädden, lämnas kvar ett tjockt lager av dy som gör marken bördig. För inte så länge sedan betade får och getter på denna mark. Av mjölken tillverkades en utsökt ost som hette "Gai". I dag är platsen ett lämpligt utflyktsmål (enligt tradition den 25 april då skyddshelgonet firas). Från Portobuffolè når man flera intressanta platser i området Marca Trevigiana, mellan floderna Piave och Livenza ligger Oderzo och Motta di Livenza. I detta område finns gott gastronomiska evenemang.

EVENEMANG

Mercatino dell'Antiquariato och Concerti del mercatino (antikmarknad med konserter), den andra söndagen i varje månad under portikerna och längs gatorna i centrum.

"C'ero anch'io", nyårssafton. Vålgångsönsknningar på torget med traditionell nyårsmat "cotechino e lenticchie" (fläskkorv med linser), fyrverkerier och eld vid tornet.

San Marco, den 25 april. Firande av Portobuffolès skyddsangel med traditionsenlig utflykt till Prà dei Gai. Sportuppvisningar (fallskärmshoppare, kanot på Livenza, cykeltävlingar); kulturevenemang (konstutställning i Casa Gaia och konserter) samt picknick på "fortaja de San Marco", en omelett serverad med nyplöckad sallad.

Teater och konserter på torget, juni-juli.

Portobuffolè nel XIII secolo, första lördagen och söndagen i juni. En historisk ämminnelsefest i tidstypiska dräkter och medeltida middag samt tornspel och defilerung i dräkter.

Sagra al Cesiol, den tredje söndagen i juli tillägnad Madonna del Carmelo med fest i Capitello di Settimo.

Festa dell'Assunta, den 15 augusti. Religiös procession med en staty av Madonna della Seggiola och ackompanjemang av musikkåren.

Mostra dei vini locali (utställning av lokala viner), de sista tio dagarna i augusti: kultur- och sportevenemang, folkloristiska evenemang, lekar, dans och traditionell avsmakning, i synnerhet av "trippe di Santa Rosa".

Antica Fiera di Santa Rosa, sista lördagen i augusti: utställning av boskap, jordbruksmaskiner, plantor och blommor, biodling och hantverk samt utmärkelser för de finaste nötkreaturen.

Festa d'autunno (höstfest), tredje söndagen i oktober: de gamla stadsdelarna fylls av säsongens frukt och andra produkter.

San Prodocimo, den 7 november: den förste venetianska evangelisten firas i 1400-talskyrkan Chiesa dei Servi med rostade kastanjer till alla.

MUSEER OCH KONSTGALLERIER

Casa Gaia da Camino, tel. +39 0422 850075/850020. Konstutställningar (måleri, grafik och skulptur) samt utställning av konstnärliga möbler och antikviteter, hela året. Öppet lör. 14-19, sön. och helgdagar 10-12, 14-19. Rummen med freskomålningar från 1300-talet är öppna för allmänheten (för besök utöver öppettiderna, tel. +39 0422 850086). På översta våningen ligger Museo del Ciclismo (cykelmuseet).

Museo del Ciclismo Alto Livenza. Tillägnat Duilio Chiaradia och Giovanni Micheletto. Utställning av tidstypiska cyklar och dokumentation kring cykelns historia och av cykelmästarnas karriär. Öppet lör. em. och sön. tel. +39 0422 850075/ 850020.

Museo Volo storia Alto Livenza, via Businello (vid sidan av Casa Gaia); historisk dokumentation om flygväsendet.

SPORT- OCH FRITIDSAKTIVITETER

Cykelfärder längs Prà dei Gai, fiske och kanotpaddling på floden Livenza.

Inköp

DIVERSE

Azienda Agricola Tomasella

Via Rigole, Mansùe
Lokala viner: Tocai, Verduzzo Iriulano, Chardonnay, Cabernet och Merlot.

Azienda Agricola Lessi Giovanni

Via Bastie,
Lokala viner: Chardonnay, Sauvignon och Cabernet.

Apicoltura Giacomazzi

Via Faè
honung och honungsprodukter.

Idea

tel. + 39 0422 850175.
Konstnärliga arbeten i papper och terrakotta.

Restauranger

RESTAURANGER

Villa Giustinian
tel. + 39 0422 850244.

Battistella

Via Provinciale 20,
tel. + 39 0422 850089.

Antica Osteria da Pio,

Via Businello 11,
tel. + 39 0422 850088.

Pizzeria New Planet

Via Papa Luciani 1,
tel. + 39 0422 850461.

Voilà American Bar

Via Papa Luciani 7,
tel. + 39 0422 850464.

Locanda

Piazza Vittorio Emanuele II 12,
tel. + 39 0422 816049.

Inkvartering

HOTELL

Villa Giustinian
Via Giustiniani 11,
tel. + 39 0422 850244,
fax 0422 850260.

BED & BREAKFAST

Alloggi B&B di Maronese Tiziana
Via Roma 13,
tel. + 39 0422 850433.